

Тетяна Кучай,

доктор педагогічних наук, професор
кафедри авіаційної англійської мови

Національного авіаційного університету

ІНТЕГРАЦІЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Існуюча в Україні система освіти перебуває в стані, що не задовольняє вимог, які постають перед нею в умовах розбудови української державності, культурного та духовного відродження українського народу. Це виявляється передусім у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства; у знеціненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності; у спотворенні цілей та функцій освіти; бюрократизації всіх ланок освітньої системи [2].

В умовах приєднання України до Болонського процесу цілком закономірною постала необхідність перебудови і вдосконалення системи державного управління вищою освітою з спрямування української освіти на досягнення нею сучасного світового рівня, збільшення внеску в розвиток економіки, науки, освіти, культури країни й добробуту народу [1].

Сьогодні Уряд України приділяє значну увагу модернізації освіти як важливого інструменту становлення сучасного суспільства та підвищення рівня добробуту українського народу. Основною умовою демократизації освітньої галузі є участь суспільства у цих процесах, тому залучення як педагогів, так і широкої громадськості до обговорення нагальних проблем освітнього сектора та спільного пошуку шляхів їх розв'язання вбачається важливим чинником розбудови демократичного освітнього простору. За роки незалежності в Україні відбулось становлення громадського сектора, зацікавленого в демократичному розвитку освітньої галузі. Новітньою тенденцією на сьогодні є готовність громадськості та різноманітних професійних кіл до активної участі в розбудові освітньої галузі разом з державою [3].

Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного і культурного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені [1].

Основними факторами, які забезпечують якість освіти, є:

– професійна підготовка викладачів, їхні особистісні якості (порядність, відповідальність, принциповість, толерантність тощо);

– навчально-методичне забезпечення навчального процесу (навчальні посібники, методичні розробки та ін.);

- наявність системи контролю й оцінки викладання, рівня знань учнів та студентів, адекватної сучасним вимогам;
- застосування у навчально-виховному процесі сучасних освітніх технологій (активних методів навчання, ТЗН, Інтернет-технологій та ін.);
- залучення викладачів і студентів до науково-дослідницької діяльності;
- відповідність програм навчальних дисциплін сучасним вимогам;
- контакти з провідними закордонними фахівцями;
- належне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу;
- забезпечення науковою літературою, що відповідає сучасним вимогам;
- використання матеріалів соціологічних та інших досліджень;
- спрямованість викладання на формування соціальних якостей сучасного фахівця [4].

Формування інформаційно-технологічного суспільства, докорінні зміни в соціально-економічному, духовному розвитку держави потребують підготовки вчителя нової генерації. Реалізація цього стратегічного завдання зумовлена також глибинними змінами в системі й структурі загальної середньої освіти та необхідністю інтеграції національної освіти в європейський освітній простір. Це вимагає визначення концептуальних довгострокових стратегій щодо подальшого вдосконалення та розвитку педагогічної освіти.

Метою розвитку педагогічної освіти є створення такої системи педагогічної освіти, яка на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій забезпечує формування педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Основними завданнями розвитку педагогічної освіти є:

- забезпечення професійно-особистісного розвитку майбутнього педагога на засадах особистісної педагогіки;
- приведення змісту фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-технологічної, практичної та соціально-гуманітарної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників до вимог інформаційно-технологічного суспільства та змін, що відбуваються у соціально-економічній, духовній та гуманітарній сфері, у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах;
- модернізація освітньої діяльності вищих педагогічних навчальних та наукових закладів, які здійснюють підготовку педагогічних і науково-

педагогічних працівників, на основі інтеграції традиційних педагогічних та новітніх мультимедійних навчальних технологій, а також створення нового покоління дидактичних засобів;

- запровадження двоциклової підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра;

- вдосконалення системи відбору молоді на педагогічні спеціальності, розширення цільового прийому та запровадження підготовки вчителя на основі договорів;

- удосконалення мережі вищих навчальних закладів та закладів післядипломної педагогічної освіти з метою створення умов для безперервної освіти педагогічних працівників.

Підвищення якості педагогічної освіти, забезпечення її мобільності, привабливості, конкурентоспроможності на ринку праці вимагає подальшого вдосконалення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах на засадах гуманності, особистісно орієнтованої педагогіки, розвитку і саморозвитку студентів та передбачає:

- впровадження кредитно-модульної системи навчання;

- використання інформаційно-комп'ютерних технологій та інтерактивних методів навчання і мультимедійних засобів;

- індивідуалізацію навчально-виховного процесу та посилення ролі самостійної роботи студентів;

- впровадження електронних засобів навчання (підручників, посібників, каталогів, словників тощо), комп'ютерних навчальних програм;

- технічну і технологічну модернізацію навчальних лабораторій та засобів навчання;

- використання сучасних систем контролю якості знань студентів та проведення моніторингу якості освіти [5].

Важливе значення для покращення рівня педагогічної освіти має як запровадження у навчальний процес сучасних інформаційних технологій, удосконалення змісту навчальних планів і програм, так і забезпечення новітньою літературою, покращення умов життя студентів тощо. Проте головною трансформуючою силою і надалі залишається педагог із високим рівнем професіоналізму і педагогічної майстерності, високими моральними якостями, гуманістичною налаштованістю на розвивальну педагогічну взаємодію з вихованцями. Одним з перспективних шляхів оновлення вищої освіти є створення навчальних і навчально-науково-виробничих комплексів.

Серед пріоритетних напрямів реформування і модернізації вищої педагогічної освіти слід зазначити необхідність створення педагогічного освітнього простору, що сприятиме гармонізації інтелектуальних, емоційних і духовно-моральних основ в університетському середовищі. Особливо значущим є формування інтелектуальної педагогічної еліти з її культом навчально-пізнавальної діяльності, професійного саморозвитку,

самоствердження особистості, прояву її культури, інтелігентності і творчого стилю діяльності. Майбутній учитель повинен перебувати в такому середовищі, яке дозволяло б йому досліджувати культурно-педагогічну спадщину, мистецтво, традиції власної країни й культурну спадщину всього людства. Студент повинен постійно збагачувати свій інтелектуальний, емоційний і духовний світ, подорожувати, бувати за кордоном. На сьогодні вища школа не може розширити коло спілкування майбутніх фахівців, реалізувати виховний потенціал шляхом подорожей, зустрічей і обміну думками зі студентами інших навчальних закладів в країні та за кордоном. Європейські теоретики і практики вносять різні пропозиції щодо реорганізації педагогічної освіти, зокрема: створювати в педагогічному ВНЗ педагогічні команди, які братимуть участь у розробленні міжнародних проектів; до змісту навчальних програм включати обов'язковий методологічний курс порівняльної педагогіки тощо. Наголошується, що новаторська практика в педагогічних навчальних закладах має впроваджуватися значно раніше, ніж традиційна, і тоді інновації стануть близькими для майбутніх учителів [6].

У подальшому наближенні вітчизняної освіти до світових стандартів значний внесок повинна виконати українська педагогічна наука. В останні десятиліття врівноважено талант і бездарність, творчість і байдужість. Наука заборгувала педагогам глибокі дослідження з проблем теорії навчання, неперервної освіти, акмеології, андрагогіки, гендерної освіти, механізмів мислення і пам'яті, психології пізнання, наукові дослідження, які є актуальними для світового освітнього простору. Модернізація вищої освіти в Україні є об'єктивною необхідністю, обумовленою безпрецедентним зростанням уваги до неї, розширенням її функцій і ролі в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Андрійчук С. К. Державне управління реформуванням вищої освіти в Україні в контексті болонського процесу : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління»/ С. К. Андрійчук. – Львів, 2007. – 20 с.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) / [Відповідальний за випуск Павловський С. С.]. – К. : Райдуга, 1994. – 63 с.
3. Модернізація освіти в Україні. Аналітичний огляд результатів всеукраїнського опитування керівників загальноосвітніх навчальних закладів у 2004 р. – К. : «К.І.С.», 2004. – 32 с.
4. Зайчук В. О. Проблеми якості освіти: теоретичні і практичні аспекти : матер. методологічного семінару АПН України. 15 листопада 2006 р., Київ. – К. : СПД Богданова А.М., 2007. – 336 с.
5. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. Затверджено наказом МОН № 998 від 31.12.2004 р. – Електронний ресурс. – Режим доступу:

http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=10&ved=0CHAQFjAJ&url=http%3A%2F%2Fwww.mon.gov.ua%2Fimages%2Feducation%2Faverage%2Ftopic%2Frozv%2Fknc.doc&ei=cPb7UNnwFcn64QSarоH4Cg&usg=AFQjCNHufXkeY4-4L89D2hmNvvd9mD_Wew&bvm=bv.41248874,d.bGE&cad=rja

6. Сергійчук О. М. Проблеми сучасної педагогічної освіти у контексті болонської угоди / О. М. Сергійчук, І. О. Демуз. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N147/N147p126-130.pdf